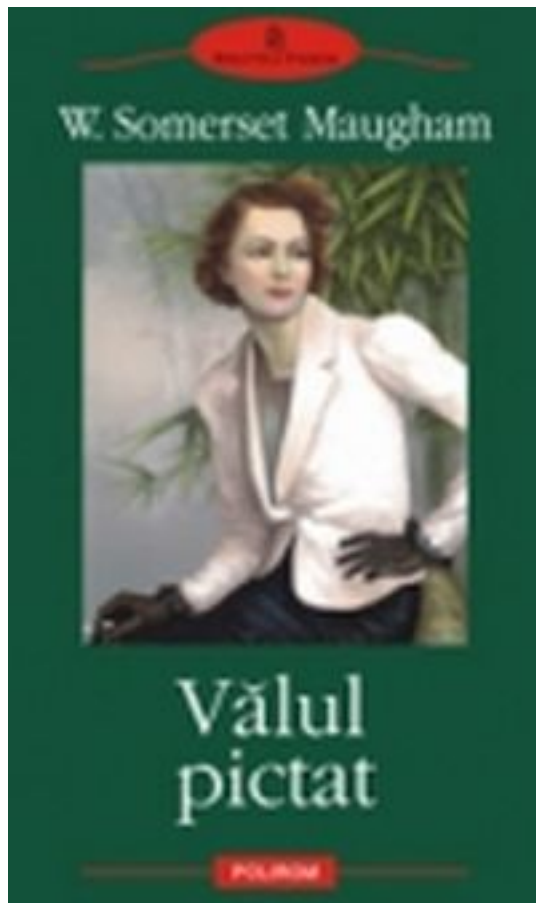

CARTE: “Vălul pictat” - de Somerset Maugham

Scris de Horia Picu

Sâmbătă, 21 Iulie 2012 06:17 - Ultima actualizare Duminică, 22 Iulie 2012 06:19

Somerset Maugham ne invită să ridicăm vălul sau masca aparenței pe care o purtăm cu noi, și să avem curajul să ne privim pe noi înșine. La începutul romanului sunt două versuri scrise de Percy Shelley :

„Zadarnic ridicați voi vălul cel pictat

□ *Pe care trăitorii îl botează viață”*

□ **“Vălul pictat”** este o carte care ridică întrebări nu numai despre vălul ignoranței, dar și despre viață și moarte, despre caracterul înșelător al oamenilor, despre speranțe, iubiri și idealuri în viață.

Walter Fane e bacteriolog și lucrează în Ching Yan, China. Soția sa, Kitty, stă acasă, dar nu stă degeaba...Are un amant, pe Charlie Townsend, care, la rândul-i, e căsătorit cu Dorothy. Charlie e adjunct al secretarului colonial în provincia chineză amintită.

“Dorothy era o femeie înăltuță, mai înaltă decât Kitty, nici prea grasă, nici prea slabă, cu păr

bogat și castaniu deschis. Era imposibil să fi avut vreodată altă frumusețe decât drăgălășenia pe care ți-o dă tinerețea. Avea o piele la care n-ai avut chef să te uiți încă o dată și niciun pic de culoare în obraji."

Cei doi amanți sunt surprinși, oarecum indirect, de soțul înșelat. Oarecum indirect, pentru că doamna refuză să deschidă ușa soțului la o întoarcere a acestuia acasă în timpul zilei, când, în mod normal, n-ar fi trebuit să fie acasă.

Kitty Fane nu-și iubește soțul.

"Nu ținuse niciodată la el și, de când se îndrăgostise de Charlie Townsend, o iritase și o plictisise obligația de a se supune mângâierilor soțului. Nu mai voia să aibă de-a face cu el."

Să facem cunoștință și cu părinții lui Kitty Fane. Doamna Garstin, în afară de Kitty, mai are o fată, pe Doris. Doamna Garstin

"avusese întotdeauna un fond bogat și facil de trăncăneală ușuratică, iar în societatea în care se învârtea ea asta trecea drept conversație."

Preocuparea de căpătâi a doamnei Garstin e să-și mărite fetele cât mai bine, care

"...să compenseze toate dezamăgirile din propria ei carieră"

Cât despre fete,

"Doris nu dădea semne că se va face frumoasă. Avea nasul prea lung și silueta cam butucănoasă. În schimb, Kitty era o frumusețe. Frumusețea ei depindea în mare măsură de tinerețe și doamna Garstin își dădu seama că trebuie s-o mărite încă de la prima înflorire a

CARTE: "Vălul pictat" - de Somerset Maugham

Scris de Horia Picu

Sâmbătă, 21 Iulie 2012 06:17 - Ultima actualizare Duminică, 22 Iulie 2012 06:19

fecioriei ei. Avea o veselie încântătoare și dorința de a se face plăcută. Kitty fusese crescută cu conștiința deplină că o să se facă o fumusețe."

Sora cea mică, Doris, se logodește.

"Atunci, cuprinsă de panică, Kitty se mărită cu Walter Fane."

Walter era un tip care nu știa să-și arate sentimentele față de Kitty. El însuși declara :

"Sunt tare stângaci și nepriceput. Intotdeauna mi se pare mai greu să spun lucrurile pe care le simt decât cele care nu mă interesează."

Așa stângaci cum e, Walter o cere pe Kitty de soție. Aceasta, sub impulsul de a scăpa de tutela familiei, în special a mamei, acceptă.

"Asta ar salva-o de la neplăcerea de a-și petrece vara împreună cu taică-său și maică-sa în fundul provinciei, într-o casă parohială închiriată."

Relațiile dintre cei doi soți Fane sunt destul de reci. Walter e un taciturn, vorbește atât cât e nevoie și când trebuie. Răspunsurile lui scurte, sau, de cele mai multe ori tăcerea lui, o exasperau pe soția sa. Tăcerea lui Walter nu voia să fie o jignire a soției.

"Nu vorbea pentru că pur și simplu nu avea nimic de spus"

Kitty începe să se întrebe cum s-a putut îndrăgosti el de ea.

"Nu putea să-și imagineze o persoană mai puțin potrivită decât ea pentru acest bărbat reținut, rece și stăpânit.[...] N-o plictisea propriu-zis, dar o lăsa indiferentă."

Intre Charlie Townsend și Kitty Fane legăturile încep să fie din ce în ce mai apropiate.

"Cine ar fi crezut că, după mai puțin de trei luni, aveau să aibă asemenea relații? Intre timp Charlie îi spusese că a înnebunit după ea încă din acea primă seară. Era ființa cea mai frumoasă pe care o văzuse vreodată."

Pe Kitty o încântă relația ei extraconjugală.

"Acum, că învățase puțin ce înseamnă pasiunea, o distra să se joace ușurel cu afecțiunea lui, ca un harpist care zdrăngăne pe strune."

Mintea umană e în stare să-și imagineze fel de fel de scenarii. Mintea lui Kitty se încadrează perfect în afirmația făcută. Ea, Kitty, își imaginează că Dorothy Townsend va divorța de soț, și apoi Charlie se va căsători cu ea...

"Aveau să fie foarte fericiți. Merita să se chinuie o vreme pentru a atinge acest țel.[...]Dar printre toate aceste visuri cu ochii deschiși se strecura un șuvoi de temeri. Era ciudat, ca și cum suflătorii și viorile unei orchestre ar fi cântat melodii idilice, în schimb tobele ar fi bătut ușurel, însă amenințător, un tam-tam sumbru."

Acest "tam-tam sumbru" din mintea lui Kitty crește în intensitate pe măsură ce se apropie momentul întoarcerii soțului înșelat acasă. Reacția soțului e, aș spune, atipică pentru o asemenea situație, dar se încadrează perfect în felul de a fi al lui Walter. Se comportă rece, distant, dar parcă ceva mai distant ca de obicei.

Mintea lui Kitty fabrică și pentru această situație oarecum neașteptată o explicație.

CARTE: "Vălul pictat" - de Somerset Maugham

Scris de Horia Picu

Sâmbătă, 21 Iulie 2012 06:17 - Ultima actualizare Duminică, 22 Iulie 2012 06:19

"Toți bărbații sunt foarte vanitoși și atâta vreme cât nimeni nu știa ce s-a întâmplat, poate că Walter se va mulțumi să ignore totul."

Între soții Fane are loc o discuție lămuritoare. Kitty îi spune soțului că Charlie va divorța de Dorothy și o va lua pe ea de soție. Walter, calculat și exact ca întotdeauna, o întreabă:

"Ti-a spus-o chiar el sau e doar impresia pe care ai avut-o din comportarea lui?"

Încă un fragment care dovedește că Walter a fost și e atent la tot ce se întâmplă în jurul său:

"Stii de ce te-ai măritat cu mine? Pentru că țineai să te căsătorești înaintea surorii tale, Doris."

Următorul pas făcut de Walter se înscrie pe linia comportamentului său calculat, echilibrat. Merge în localitatea Mei Tan Fu pentru a se ocupa de bolnavii de holeră, împreună cu soția lui. Charlie înțelege strategia lui Walter și-i spune lui Kitty:

"Din punctul lui de vedere, ai fost un fel de copil obraznic și acum vrea să te ferească din calea ispitei."

Pentru Kitty, gândirea, mintea lui Walter lucrează cam în felul următor.

"Era ca un fel de peisaj întunecat și amenințător, văzut la lumina unui fulger și ascuns din nou peste o clipă de bezna nopții."

Lui Kitty,

"Nu-i venea nici acum să creadă că el îi spusese, mai limpede decât prin vorbe, că nu-i pasă de ea."

Kitty se gândește la "invitația" foarte amabilă a soțului său de a-l însoți în ținutul acela în care a apărut holera. În zona molimei, oamenii mureau pe capete. Nemaștiind ce să facă,

"Oamenii scosese zeei din templele abandonate și-i puseseră pe străzi. Le aduceau ofrande, le făceau jertfe, dar zeei nu puneau stavilă molimei."

Un funcționar din Mei Tan Fu îi dezvăluie lui Kitty adevăratul caracter al fostului său amant, Charlie.

"...mai are el mici flirturi pe ici, pe colo, dar nu sunt foarte serioase. Charlie e mult prea șmecher ca să le ducă până acolo încât să-i dea bătaie de cap."

Kitty se gândește încă la fostul său amant:

"Ar fi vrut să-l disprețuiască, pentru că atâta vreme cât îl ura, știa bine că e aproape ca și cum l-ar iubi. Felul cum o tratase ar fi trebuit să-i deschidă ochii."

În ținutul atins de holeră, Kitty își găsește un bun camarad în persoana agentului vamal Waddington. Era o deosebire fundamentală între cei doi mai înainte amintiți, între maicile care îngrijesc bolnavii fără speranță și Walter Fane. Waddington spune:

"...dumneata și cu mine suntem singurii oameni de aici care umblăm liniștiți și pașnici pe pământ solid. Măicțele pășesc pe nori, iar soțul dumitale...prin întuneric."

Soții Fane, în ciuda avertizărilor primite, nu respectă foarte strict igiena alimentară necesară

pentru a-i feri de boală. Printre restricțiile nerespectate e și aceea de a nu mânca salată proaspătă, neprelucrată termic. Kitty,

"Înspăimântată de boală, mânca nu numai cu sentimentul că se răzbună cu răutate pe Walter, dar și că-și calcă în picioare propriile spaime disperate."

Kitty participă cu toată convingerea la activitatea maicilor de a-i îngriji pe cei bolnavi. Se ocupa în special de copiii bolnavi. Intr-o zi, o vede pe una din maici râzând cu mare poftă.

"Hohotele ei vesele și slobode o uimică foarte tare pe Kitty. Ea era convinsă că oamenii bisericii sunt întotdeauna sobri și această veselie dulce și copilăroasă o înduioșă."

Printre muribunzi, Kitty descoperă uimită adevărata față a soțului său. Un iubitor de oameni, dornic oricând să aline suferințele celor din jur.

"Acum știa cât de uriașă e capacitatea lui de a iubi. Intr-un mod aproape nefiresc, el o revărsa asupra acelor bolnavi nenorociți, pentru care reprezenta singura speranță."

Unul din momentele când imaginarul văl pictat al prejudecăților noastre e dat la o parte... Walter nu e la început de acord ca soția sa să lucreze în mediul plin de pericol din mănăstire. Intr-un acces de sinceritate, acesta îi spune că n-o disprețuiește pe ea, dar se disprețuiește pe sine însuși.

Si maica stareță apreciază munca benevolă desfășurată de Kitty. Sufletul maicii starețe

"era ca o mare calmă și cenușie care își înalță maiestuos valurile, impresionând cu măreția ei sumbră, dar pe care o rază de soare o făcea brusc agitată, prietenoasă și veselă."

Waddington o inițiază pe Kitty în învățăturile Tao:

"Este Drumul și Drumețul. Drumul etern pe care merg toate ființele, dar pe care nu l-a creat nicio ființă, căci el însuși este existența. Din el pornesc toate lucrurile, toate lucrurile i se supun și până la urmă toate lucrurile se întorc la el. Este un pătrat fără unghiuri, un sunet pe care urechile nu-l pot auzi și o imagine fără formă. Este o plasă vastă și, cu toate că ochiurile ei sunt mari cât marea, nu lasă să treacă nimic prin ele."

Walter Fane se îmbolnăvește de holeră și moare. Kitty își dă seama în ultimul moment că soțul a iubit-o cu sinceritate. Nu-i rămâne altceva de făcut decât să-și găsească liniștea în peisajele privite...sau imaginate.

"Peisaje vii, cu culorile lor elegante, cu distincția lor neașteptată și cu straniețea lor, erau un fel de goblen în fața căruia, ca niște umbre misterioase și abia conturate, jucau fantomele din închipuirea lui Kitty."

Acest fragment mă trimite cu gândul la versurile lui Percy Shelley, motto-ul pus de Maugham în deschiderea romanului său:

*"Zadarnic ridicați voi vălul cel pictat
pe care unii îl botează viață."*

E acel văl al ficțiunii pe care ni-l punem uneori pentru a schimba realitatea...

Kitty se întoarce în Ching Yan, unde rămâne în casa soților Townsend. Intre cei doi foști amanți au loc discuții care lămuresc relațiile dintre ei. Întrebată de Charlie dacă mai este încă supărată pe el, Kitty spune:

"Te disprețuiesc prea mult ca să fiu supărată pe tine."

Cu toate acestea, între Kitty și Charlie se mai întâmplă încă un moment de amor pătimăș.

"Era îngrozitor de slăbită. I se părea că i se topesc oasele și durerea pe care o simțea pentru Walter se prefăcu în autocompătimire.[...] Era un adevărat extaz și ea simți cum arde și se prefăce în cenușă, copleșită de un foc care o transfigura. Ce făcea el din ea acum? Nu mai știa. Nu mai era femeie. Personalitatea ei se topise și rămăsese numai dorință."

În final, Kitty se întoarce în țara ei și de acolo urmează să plece împreună cu tatăl în Insulele Bahamas. Fata îi spune tatălui:

"...văd înaintea mea o bogăție inepuizabilă, misterul și ciudățenia fiecărui lucru, compătimirea și milostenia, Calea și Drumețul și, poate, la capătul drumului, pe Dumnezeu."

Poate că măcar câte ceva din toate acestea vom vedea și noi la capătul drumului...

Intrebarea mea este: atunci mai contează?